

UCHWAŁA NR 17/75/2019
ZARZĄDU POWIATU RACIBORSKIEGO

z dnia 5 marca 2019 r.

**w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na powierzenie do realizacji zadania publicznego
Powiatu Raciborskiego z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**

Na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 995 ze zm.) w związku z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 450 ze zm.) oraz uchwałą nr II/9/2018 Rady Powiatu Raciborskiego z dnia 27 listopada 2018 r. w sprawie Programu współpracy Powiatu Raciborskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2019

ZARZĄD POWIATU RACIBORSKIEGO
uchwała, co następuje:

§ 1. 1. Ogłasza się otwarty konkurs ofert na powierzenie do realizacji zadania publicznego Powiatu Raciborskiego z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie pn. „Przeprowadzenie w roku 2019 programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie”.

2. Ustala się treść ogłoszenia o konkursie, które stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

3. Ustala się zasady przeprowadzenia konkursu, które stanowią załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. 1. Wykonanie uchwały powierza się Kierownikowi Referatu Spraw Społecznych.

2. Nadzór nad wykonaniem uchwały sprawować będzie Wicestarosta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY

**Michalina Staniszevska-
Niestrój**

STAROSTA

Grzegorz Swoboda

Uzasadnienie

Dnia 27 listopada 2018 r. Rada Powiatu Raciborskiego podjęła uchwałę nr II/9/2018 w sprawie Programu współpracy Powiatu Raciborskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2019, w którym przewidziano, że zadania Powiatu Raciborskiego mogą być zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym między innymi na zasadzie wsparcia wykonania zadania publicznego.

Zgodnie z regulacją art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390) do zadań administracji rządowej realizowanych przez powiat należy opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Ponieważ Powiat nie dysponuje odpowiednią kadrą do realizacji tego zadania najbardziej racjonalnym rozwiązaniem jest powierzenie jego realizacji organizacji pozarządowej działającej w obszarze pomocy społecznej oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wobec powyższego, w tym stanie prawnym i faktycznym, podjęcie uchwały jest celowe i uzasadnione.

KIEROWNIK REFERATU
SPRAW SPOŁECZNYCH

Aleksander Kasprzak

WICESTAROSTA

Marek Kurpis

Zarząd Powiatu Raciborskiego

działając na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 450 ze zm.) w związku z uchwałą nr II/9/2018 Rady Powiatu Raciborskiego z dnia 27 listopada 2018 r. w sprawie Programu współpracy Powiatu Raciborskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2019 ogłasza otwarty konkurs ofert na powierzenie do realizacji zadania publicznego z zakresu administracji rządowej realizowanego przez Powiat Raciborski w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. Zadanie publiczne z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i środki przeznaczone na jego realizację:
 - 1) zadanie pn. „Przeprowadzenie w roku 2019 programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie”;
 - 2) środki przeznaczone na realizację zadania w 2019 r.– do 12 690,00 zł,
 - 3) zadanie może być realizowane w terminie od dnia 19.04.2019 r. do dnia 31.08.2019 r.;
 - 4) zadanie publiczne tego samego rodzaju było finansowane przez Powiat Raciborski:
 - w roku 2018 kwotą – 0,00 zł,
 - w roku 2017 kwotą – 12 690,00 zł.
2. Ofertę na powierzenie do realizacji zadania należy złożyć w terminie do dnia 02.04.2019 r. w Biurze Obsługi Klienta Starostwa Powiatowego w Raciborzu, Plac Stefana Okrzei 4.
3. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpi do dnia 16.04.2019 r. Decyzję dotyczącą wyboru najkorzystniejszej oferty podejmuje Zarząd Powiatu po zapoznaniu się z opinią Komisji Konkursowej.
4. Do zadania oferent może złożyć tylko jedną ofertę.
5. Konkurs będzie ważny jeżeli wpłynie co najmniej jedna oferta spełniająca wymogi formalne.
6. Pozostałe warunki uczestnictwa w konkursie dostępne są na stronie bip.powiatraciborski.pl w zakładce „Organizacje pozarządowe – Konkursy – Ogłoszenia o konkursach 2019” lub w Referacie Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Raciborzu, Plac Stefana Okrzei 4, pokój nr 9B.
7. Organizacje, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie mogą zgłaszać swoich kandydatów do Komisji konkursowej do dnia 02.04.2019 r.

KIEROWNIK REFERATU
SPRAW SPOŁECZNYCH

Aleksander Kasprzak

STAROSTA

Grzegorz Swoboda

ZASADY

przeprowadzenia otwartego konkursu ofert na powierzenie do realizacji zadania publicznego z zakresu administracji rządowej realizowanego przez Powiat Raciborski w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. Zadanie publiczne z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i środki przeznaczone na finansowanie jego realizacji:
 - 1) zadanie pn. „Przeprowadzenie w roku 2019 programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie”;
 - 2) środki przeznaczone na realizację zadania w 2019 r. – 12 690,00 zł,
 - 3) zadanie może być realizowane w terminie od dnia 19.04.2019 r. do 31.08.2019 r.;
 - 4) zadanie publiczne tego samego rodzaju było finansowane przez Powiat Raciborski:
 - w roku 2018 kwotą – 0,00 zł,
 - w roku 2017 kwotą – 12 690,00 zł.
2. Program, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 nie może być prowadzony w miejscach, w których udziela się pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.
3. Zajęcia wchodzące w skład programów powinny być prowadzone w małych grupach liczących od 10 do 15 osób.
4. Łączny czas trwania programu winien obejmować minimum 60 godzin zajęć grupowych dla każdego uczestnika.
5. Przerwy pomiędzy kolejnymi zajęciami nie powinny być dłuższe niż tydzień. Od zasady tej możliwe są kilkudniowe odstępstwa wynikające z umiejscowienia w kalendarzu świąt i pozostałych dni wolnych od pracy.
6. Programy będą realizowane w oparciu o:
 - 1) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390);
 - 2) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno – edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259);
 - 3) wytyczne Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach stanowiące załącznik do niniejszych zasad.
7. Konkurs adresowany jest do organizacji pozarządowych oraz podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 450 ze zm.).
8. Dotacja przeznaczona jest na pokrycie bieżących kosztów realizacji zadania, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 niniejszych zasad. Z dotacji nie mogą być finansowane przedsięwzięcia, które w inny sposób są finansowane z budżetu Powiatu Raciborskiego. Dotacja nie może być przeznaczona na pokrycie deficytu zrealizowanych wcześniej przedsięwzięć, remonty budynków, zakupy inwestycyjne, zakupy gruntów, działalność gospodarczą, udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym i prawnym, działalność polityczną i religijną.

9. Oferta na zadanie powinna być złożona na formularza określonym w rozporządzeniu Przewodniczącego Komitetu do Spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań (Dz. U. z 2018 r., poz. 2057) w zaklejonej kopercie, z napisem: „Program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie” oraz danymi Oferenta.
10. Do oferty, która musi zawierać wypełnione wszystkie pola, należy dołączyć:
 - 1) aktualny wyciąg Oferenta z właściwego rejestru;
 - 2) statut Oferenta;
 - 3) uchwałę o przeznaczeniu wyniku finansowego ogółem na całokształcie działalności za rok 2018, jeżeli była podjęta lub oświadczenie o niepodjęciu takiej uchwały;
 - 4) oświadczenie o:
 - a) braku zajęć komorniczych oraz o niezaleganiu z płatnościami na zobowiązania cywilne;
 - b) nie działaniu oferenta w celu osiągnięcia zysku;
 - 5) Program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie.
11. Dokumenty, z wyłączeniem odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego, zobowiązania i oświadczenia dołączone do oferty dla swojej ważności muszą być opatrzone datą, pieczęcią oraz podpisem osób uprawnionych do reprezentowania Oferenta. Niespełnienie tego wymogu spowoduje nieważność oferty.
12. W przypadku złożenia kserokopii dokumentów, zobowiązań oraz oświadczeń wszystkie strony muszą być potwierdzone za zgodność z oryginałem przez osoby do tego upoważnione.
13. Przy wyborze najkorzystniejszych ofert stosowane będą następujące kryteria:
 - 1) ocena kosztorysu realizacji zadania publicznego;
 - 2) kwalifikacje osób przewidzianych do realizacji zadania publicznego;
 - 3) jakość zasobów posiadanych do realizacji zadania publicznego;
 - 4) doświadczenie w realizacji tego typu zadań;
 - 5) doświadczenie we współpracy z powiatem.
14. Kryteria oceniane będą w skali:
 - 1) kryterium 1) – od 0 do 10 punktów;
 - 2) kryterium 2) – od 0 do 7 punktów;
 - 3) kryterium 3) – od 0 do 7 punktów;
 - 4) kryterium 4) – od 0 do 6 punktów;
 - 5) kryterium 5) – od 0 do 3 punktów.
15. Wymagana liczba punktów uprawniających oferentów do otrzymania dotacji wynosi 60% maksymalnej sumy punktów możliwych do uzyskania.
16. Ofertę należy złożyć w terminie do dnia 02.04.2019 r. w Biurze Obsługi Klienta Starostwa Powiatowego w Raciborzu, Plac Stefana Okrzei 4.
17. W przypadku nadesłania oferty pocztą liczy się data jej wpływu do Starostwa Powiatowego w Raciborzu.
18. Odrzuceniu podlega oferta:
 - 1) zawierająca zadanie niezgodne z ogłoszeniem o konkursie;
 - 2) zawierająca zadanie, w którym zaplanowana przez wnioskodawcę kwota dotacji Powiatu przekracza kwotę dotacji podaną w ogłoszeniu o konkursie;
 - 3) złożona na druku innym niż wskazanym w ogłoszeniu o konkursie;
 - 4) złożona po terminie wskazanym w ogłoszeniu o konkursie;
 - 5) niekompletna w stosunku do wymogów zawartych w ogłoszeniu o konkursie;
 - 6) nieczytelna;
 - 7) dotycząca zadania, które nie jest objęte celami statutowymi podmiotu składającego wniosek;

- 8) złożona przez podmiot nieuprawniony do wzięcia udziału w konkursie.
19. Złożona oferta nie podlega uzupełnieniu. Za kompletność wniosku odpowiada Wnioskodawca.
 20. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpi do dnia 16.04.2019 r. Decyzję dotyczącą wyboru najkorzystniejszej oferty i wysokości udzielonej dotacji podejmuje Zarząd Powiatu po zapoznaniu się z opinią Komisji Konkursowej.
 21. Wyniki konkursu ogłoszone zostaną poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Raciborzu, Plac Stefana Okrzei 4 oraz na stronie bip.powiatraciborski.pl w zakładce „Organizacje pozarządowe – Konkursy – Ogłoszenia o konkursach 2019”.
 22. Szczegółowe i ostateczne warunki realizacji, finansowania i rozliczania zadania regulować będzie umowa, zawarta przed datą rozpoczęcia realizacji zadania pomiędzy Powiatem Raciborskim, reprezentowanym przez Zarząd Powiatu a oferentem.
 23. Szczegółowe informacje dotyczące konkursu uzyskać można stronie bip.powiatraciborski.pl w zakładce „Organizacje pozarządowe – Konkursy – Ogłoszenia o konkursach 2019” lub w Referacie Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Raciborzu, Plac Stefana Okrzei 4, pokój nr 9B, tel. 32 45 97 347 lub 32 45 97 348.
 24. Sprawy nieuregulowane niniejszym ogłoszeniem będą prowadzone w oparciu o Program współpracy Powiatu Raciborskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2019, ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 450 ze zm.), rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu do Spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań (Dz. U. z 2018 r., poz. 2057).

KIEROWNIK REFERATU
SPRAW SPOŁECZNYCH

Aleksander Kasprzak

STAROSTA

Grzegorz Swoboda

**Zalecenia dotyczące realizacji programów
oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc
w rodzinie na terenie województwa śląskiego.**

Programy korekcyjno-edukacyjne winny być realizowane zgodnie z zapisami:

- I. ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 ze zm.);
 - II. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259);
 - III. załącznika nr 2 „*Nakłady budżetu państwa na lata 2014-2020 w związku z uchwaleniem Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*” do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, przyjętego Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z 29 kwietnia 2014 roku (M.P. z 2014 r. poz. 445).
-

- 1. Kwalifikacje osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne powinny być zgodne z wymogami określonymi w § 9 lub § 10 powołanego powyżej rozporządzenia w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne.
- 2. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne nie mogą być prowadzone w miejscach, w których udziela się pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.
- 3. Zajęcia wchodzące w skład programu powinny być prowadzone w małych grupach liczących od 10 do 15 osób.
Od zasady tej możliwe są nieznaczne odstępstwa tj. można stworzyć nieznacznie mniejszą grupę liczącą minimalnie 7 osób, ale wyłącznie w sytuacji, jeśli takie odstępstwo warunkuje realizację zadania.
- 4. Program powinien wskazywać warunki jakie musi spełnić jego uczestnik, aby go ukończyć. Warunki te winny uwzględniać, co najmniej liczbowy bądź procentowy obligatoryjny poziom obecności na zajęciach niezbędny do ukończenia programu. W programie należy również ująć okoliczności, które mogą spowodować wykluczenie osoby z uczestnictwa w oddziaływaniach.
- 5. Za uczestnika programu korekcyjno-edukacyjnego przyjmuje się osobę, która uzna fakt stosowania przez siebie przemocy w rodzinie i która podpisze kontrakt, w którym zaakceptuje reguły uczestnictwa w programie (w szczególności: warunki jakie należy spełnić, by program ukończyć oraz okoliczności powodujące wykluczenie z programu), zobowiąże się do zaprzestania stosowania przemocy i poszanowania zasad współżycia

społecznego oraz rozpocznie udział w spotkaniach grupowych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

6. Osoby, u których zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnienia.

Uczestnikami programu nie mogą być osoby z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości antyspołecznej oraz zaburzeniami osobowości pogranicznej, gdyż ich udział w programie mógłby tworzyć poważne przeszkody w realizacji zajęć edukacyjno-korekcyjnych.

7. Zawartość merytoryczna programów korekcyjno-edukacyjnych winna uwzględniać założone w § 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259), cele prowadzonych oddziaływań. W związku z powyższym tematyka zajęć powinna uwzględniać następujące obszary:

- a) **społeczno – kulturowe źródła i okoliczności towarzyszące przemocy domowej** - powiązania między przemocą a stereotypami dotyczącymi płci i relacji między kobietami i mężczyznami oraz rodzicami i dziećmi, realne i wyobrażane różnice między mężczyznami i kobietami,
- b) **problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich** – potrzeby sprawców dotyczące władzy i kontroli, zaprzeczanie odpowiedzialności za przemoc i obwinianie ofiar, proces wiktylizacji, rozróżnianie zachowań agresywnych i asertywnych, rozpoznawanie osobistych postaw związanych z przemocą, uczenie się odpowiedzialności za własne decyzje,
- c) **planowanie i rozwijanie samokontroli** – mechanizmy agresywnych zachowań, zaprzeczanie aktom przemocy i zniekształcanie obrazu minionych wydarzeń, zniekształcenie myślenia i unikanie świadomego wyboru oraz decyzji, rozpoznawanie sygnałów ostrzegawczych, ćwiczenie „przerwy na ochłonięcie” jako doraźnej techniki powstrzymywania agresywnych reakcji, przygotowywanie indywidualnego planu zapobiegania agresywnym zachowaniom,
- d) **uzależnienia i patologia społeczna** – rozpoznawanie uzależnienia od alkoholu i narkotyków, specyfika związku między nadużywaniem substancji chemicznych a stosowaniem przemocy (uświadomienie, że alkohol nie jest przyczyną przemocy), zaburzenia życia rodzinnego spowodowane patologicznym zachowaniem rodziców, rozpoznawanie jak ślady bycia krzywdzonym przekształcają się we wrogość wobec innych,
- e) **komunikacja interpersonalna** – zdolność do rozpoznawania i konstruktywnego wyrażania uczuć, intymność i umiejętność empatycznego słuchania innych i reagowania z szacunkiem, umiejętności rozwiązywania konfliktów oparte na negocjacjach i kompromisach, rozpoznawanie różnych form wyrażania wrogości i braku szacunku oraz uczenie się konstruktywnych postaw wobec innych,
- f) **promocja pozytywnych standardów i wartości życia rodzinnego** – wzmacnianie poczucia odpowiedzialności za bezpieczeństwo w związkach i w rodzinie, szczerłość i solidność, akceptowanie osobistej odpowiedzialności za czyny, rozwijanie zdolności do szacunku i wsparcia oraz akceptacji dla uczuć, opinii, postępowania i przyjaciół partnerki/partnera, sprawiedliwość i równość w podziale praw i obowiązków w rodzinie, partnerstwo ekonomiczne i gotowość do materialnego wspierania dzieci niezależnie od formalnego statusu małżeństwa,

- g) **przemoc seksualna** – rozpoznawanie poniżających i nieakceptowanych przez partnerkę/partnera zachowań i sytuacji związanych z seksem jako ważnej formy przemocy,
- h) **dzieci, przemoc i wychowanie** – wpływ przemocy domowej na psychikę i zachowanie dzieci, uświadomienie, że agresywne metody wychowawcze krzywdzą dzieci i uczą je stosowania przemocy, modelowanie pozytywnych form i umiejętności rodzicielskich, formy dyscypliny bez przemocy jako alternatywa dla agresywnego karania,
- i) **tolerancja i szacunek wobec osób starszych i niepełnosprawnych** będących często ofiarami przemocy – sprawcy przemocy powinni uczyć się pozytywnych zachowań wobec ludzi starszych i niepełnosprawnych (członków ich rodzin) i radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi, o wiele częściej pojawiającymi się w rodzinach gdzie są osoby starsze i niepełnosprawne, w sposób inny niż stosowanie wobec nich przemocy. Treści edukacyjne powinny przekazywać informacje o trudnościach w kontaktach interpersonalnych osób zdrowych w sile wieku z osobami starszymi lub niepełnosprawnymi,
- j) **możliwości podejmowania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie działań terapeutycznych** – sprawcom przemocy należy przekazać informacje o możliwościach podjęcia takich działań.

Zawartość merytoryczna programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie powinna oprócz oddziaływań edukacyjnych obejmować praktyczne ćwiczenia dostarczające korekcyjnych doświadczeń osobistych zmieniających zachowania i postawy związane z przemocą oraz rozwijające umiejętności samokontroli i konstruktywnego współżycia.

8. Pożądane jest aby zajęcia prowadzone w ramach programu miały przede wszystkim formę zajęć grupowych, a zajęcia indywidualne mogą stanowić jedynie uzupełniającą formę pracy korekcyjnej.
9. Łączny czas trwania programu winien obejmować minimum 60 godzin. Od zasady tej nie przewiduje się żadnych odstępstw w zakresie pomniejszenia liczby wymaganych godzin tj. żaden program nie może zakładać mniej niż 60 godzin zajęć dla każdego uczestnika.
10. Przerwy pomiędzy kolejnymi zajęciami nie powinny być dłuższe niż tydzień. Od zasady tej możliwe są kilkudniowe odstępstwa wynikające z umiejscowienia w kalendarzu świąt i pozostałych dni wolnych od pracy.
11. Program winien kończyć się badaniem ewaluacyjnym uczestników dotyczącym przebiegu i efektów oddziaływań.
12. Uczestnicy programu powinni być monitorowani pod względem zachowań związanych z przemocą zarówno w trakcie trwania programu jak i przez okres do 3 lat po jego ukończeniu.
13. Przyjęty do realizacji program korekcyjno-edukacyjny winien zostać opracowany na piśmie i stanowić odrębny dokument. Przebieg realizacji programu oraz działania ewaluacyjne i monitorujące również winny być dokumentowane.
14. Przy wydatkowaniu dotacji na realizację programu korekcyjno-edukacyjnego, od 1 stycznia 2015 roku nadrzędną zasadą jest dokonywanie wydatków jedynie do wysokości określonej w kalkulacji nakładów na realizację programów korekcyjno-edukacyjnych zawartej w załączniku nr 2 do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 przyjętego Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z 29 kwietnia 2014 roku (M.P. z 2014 r. poz. 445), tj. **maksymalnie 846 zł x 1 uczestnik**.

15. Od 1 stycznia 2015 roku środki finansowe na realizację programów korekcyjno-edukacyjnych mogą być wydatkowane na:

- wynagrodzenia specjalistów prowadzących program;
- wynajem sali szkoleniowej oraz opłacenie mediów;
- zakup materiałów niezbędnych do realizacji programu, w tym biurowych (np. papier, tonery do drukarki) oraz artykułów spożywczych dla uczestników;
- inne koszty związane z bezpośrednią realizacją programu, w wysokości maksymalnej **do 10 % z kwoty 846 zł, przewidzianej na każdego uczestnika programu** w załączniku nr 2 „*Nakłady budżetu państwa na lata 2014-2020 w związku z uchwaleniem Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*” do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 przyjętego Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z 29 kwietnia 2014 roku (M.P. z 2014 r. poz. 445).

Wydatkując środki finansowe z dotacji należy każdorazowo brać pod uwagę celowość oraz gospodarność ich wydatkowania. Tak więc przy realizacji działań należy zawsze dobierać odpowiednie, optymalne i racjonalne metody oraz środki dla osiągnięcia zamierzonych celów. Ponadto należy oszczędnie i wydajnie wykorzystywać przyznane środki finansowe, dążąc do osiągnięcia najlepszego stosunku wykorzystanych zasobów do osiągniętych rezultatów.

16. W odniesieniu do oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych prowadzonych w trybie ciągłym należy zwrócić szczególną uwagę na terminy zawierania umów z realizatorami, tak aby zapewnić ciągłość prowadzenia oddziaływań w tym trybie, nie doprowadzając do sytuacji, w której zajęcia prowadzone są nieprzerwanie bez stosownego umocowania.

17. Dane sprawozdawcze przekazywane przez realizatorów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych winny zawsze odnosić się do osób będących uczestnikami programu (pkt 5 wytycznych) oraz osób, które ukończyły program, przyjmując za ukończenie warunki wskazane przez realizatorów w programie.